

Beleidsplan Sociale Veiligheid 2021-2022 concept

Inhoud

1. Inleiding
2. Visie, doelen en uitgangspunten
3. Sociale veiligheid
4. Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid
5. Monitoren van sociale veiligheid
6. Fysieke veiligheid
7. Pesten en plagen
8. Ingrijpen bij pesten: het curatieve groeps gesprek, de steungroepaanpak, herstelaanpak en de Oeps-lijn
9. Digitaal pesten
10. Herstel gesprekken
11. Schorsing en verwijdering
12. Coördinatie en organisatie
13. Ouder(s) betrekken bij het veiligheidsbeleid
14. Bijlagen:
  - Bijlage 1: Oeps-formulier
  - Bijlage 2: Ongevallenmeldingsformulier
  - Bijlage 3: Ongevallen register
  - Bijlage 4: Registratie formulier voor intern gebruik
  - Bijlage 5: formulier signalering ongeluk
  - Bijlage 6: Protocol rouwverwerking
  - Bijlage 7: Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan sociale veiligheid. Hierin beschrijft onze school het beleid op het terrein van sociale en fysieke veiligheid. Onder beleid betreffende sociale veiligheid wordt verstaan: beleid tegen agressie, geweld, seksuele intimidatie, pesten en discriminatie. Fysieke veiligheid heeft o. a. betrekking op het schoolgebouw, de speelplaats en de schoolomgeving.

De wettelijke vereisten

Bij het ontwikkelen van het veiligheidsplan dient rekening gehouden te worden met de wettelijke vereisten, zoals passages in de Grondwet m.b.t. discriminatie, de Wet Medezeggenschap op scholen, de wet sociale veiligheid en de Arbeidsomstandighedenwet.

Scholen in het primair (en voortgezet onderwijs) zijn per 1 augustus 2015 verplicht zorg te dragen voor een veilige school, als gevolg van een aanpassing van de onderwijswetten¹.

Door de wetwijziging moeten scholen voldoen aan een aantal punten:

- De leerlingen voelen zich aantoonbaar veilig op school
- De school heeft inzicht in de veiligheidsbeleving van leerlingen en personeel en in de incidenten die zich voordoen.
- De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen en afhandelen van incidenten.
- De school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan, onder andere door een structureel aanbod van activiteiten waarin de omgang met elkaar centraal staat.
- "De Wet Sociale Veiligheid":
  - o de school heeft het veiligheidsbeleid beschreven;
  - o de school houdt een jaarlijkse monitoring onder de leerlingen van de groepen 7 en 8, met een valide genormeerd instrument;
  - o de school heeft een aanspreekpunt als het gaat om pesten;
  - o de school heeft iemand voor de coördinatie van het beleid tegen pesten.
  - o het bestuur heeft een extern vertrouwenspersoon in het kader van de klachtenregeling

Volgens artikel 12 van de Arbeidsomstandighedenwet werken werkgevers en werknemers bij de uitvoering van het beleid samen. Ons bestuur, schoolleiding en personeel zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering van ons beleid met betrekking tot sociale en fysieke veiligheid.

Op de Toermalijn vinden wij de sociale competenties en burgerschap zeer belangrijk. Samen met onderwijsprofessionals, leerlingen en ouders vormen wij onze schoolgemeenschap.

---

¹ Zie voor het wetvoorstel: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2015-238.html>. Toelichting wordt gegeven door de rijksoverheid op: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs/documenten/brochures/2016/07/18/zorgplicht-sociale-veiligheid-leerlingen-op-school>

2. Visie, doelen en uitgangspunten

Basisschool de Toermalijn is een Jenaplanschool voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Wij zien onze school als een veilige plek voor leerlingen. Een plek waar we kinderen gedurende hun basisschoolperiode intensief volgen, begeleiden en vormen zodat zij duidelijke mogelijkheden krijgen voor de toekomst.

Als Jenaplanschool maken wij van onze school een fijne leef- en werkgemeenschap, waarin kinderen, medewerkers en ouders zich thuis voelen. Hierbij stellen wij het kind voorop.

KIVA als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is de methode KiVa. Wij streven met de inzet van KiVa naar een klimaat in klas en school waarin betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de leerlingen centraal staat.

Wij willen dat kinderen op onze school zich niet alleen optimaal ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen.

Door de inzet van KiVa besteden we aandacht aan de vijf sociale-emotionele competenties: zelfmanagement, besef van zichzelf, besef van anderen, relaties kunnen hanteren en keuzes maken.

Op de Toermalijn vinden we de rol van ouders in de school van grote waarde. School en ouders hebben elk hun eigen verantwoordelijkheden. Daarnaast is er ook een grote gedeelde verantwoordelijkheid ten opzichte van de kinderen. Elkaar in ruime mate voorzien van informatie is belangrijk voor alle kinderen. Kinderen voelen zich beter als ze zich van beide kanten gesteund en gewaardeerd weten. Regelmatige contacten zorgen ervoor dat deze verwachtingen voor beide partijen helder zijn.

Onze school dient een school te zijn waar álle kinderen, en tevens leerkrachten en ouders, zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen verder uit.

3. Sociale veiligheid

Ons sociale veiligheidsbeleid heeft betrekking op drie vormen van preventie: primaire, secundaire en tertiaire preventie.

Primaire preventie

Onder primaire preventie verstaan we dat we een zodanig schoolklimaat hebben, dat onze leerlingen en ons personeel leren en werken in een veilige omgeving, zodat uitval wordt voorkomen.

Ons beleid op primair niveau blijkt uit:

- bovenschoolse identiteit,
- bovenschoolse protocollen en regelingen (o.a. gedragscode, privacy en protocol time-out, schorsen en verwijderen),
- bovenschoolse afspraken in het kader van taakbeleid, ziekteverzuimbeleid en gesprekkencyclus,
- de gedragsregels die horen bij KiVa: zie schoolgids 2020-2021,
- aandacht voor onderwijs op maat,

- inzetten van KiVa o.l.v. het KiVa team,
- onze aanpak tegen het (digitaal) pesten,
- onze afspraken over veilig internetgebruik,
- ouderavonden over diverse thema's, waarbij de werkwijze van KiVa leidend is,
- het tevredenheidsonderzoek onder leerlingen, personeel en ouders waarin o.a. gevraagd wordt naar welbevinden. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van de KiVa monitor.

Secundaire preventie

Bij de secundaire preventie richten we ons op de leerlingen en personeelsleden die meer ondersteuning nodig hebben. De leerlingen die risico lopen worden besproken met de intern begeleider en, waar nodig, ook met het ondersteuningsteam van de school. Dit is een multidisciplinair overleg waarin de school, jeugdverpleegkundige/jeugdarts van de GGD en schoolmaatschappelijk werk, samenwerken om problemen snel aan te pakken. Er wordt hierbij altijd handelingsgericht gewerkt. Voor personeelsleden die meer ondersteuning nodig hebben, zijn de intern begeleider en de directeur van de school de gesprekspartner. Andere voorbeelden van ons beleid op secundair niveau zijn:

- scholing van leerkrachten gericht op passend onderwijs (bijvoorbeeld uit de Akka Demi of uit het aanbod van het samenwerkingsverband),
- coaching van de (startende) leerkracht.

Tertiaire preventie

De tertiaire preventie heeft betrekking op leerlingen, personeel en situaties, waarbij er daadwerkelijk sprake is van agressie, geweld, pesten, discriminatie, trauma, rouw, en seksueel misbruik. Bij klachten op het gebied van misbruik, zal de intern begeleider of onze vertrouwenspersoon doorverwijzen naar de externe vertrouwenspersoon. Dit is voor de leerlingen en ouders een verpleegkundige van de GGD en voor personeelsleden de bedrijfsarts. Andere voorbeelden van ons beleid op tertiair niveau zijn:

- regeling schorsing en verwijderen (zie www.skofv.nl);
- ongevallenmeldingsformulier
- ongevallenregister
- formulier signalering ongeluk
- rouwprotocol

4. Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Zoals wij hiervoor al aangaven leggen we met de inzet van KiVa een fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het systeem: Leerlingen leren:

- om emoties te herkennen bij zichzelf,
- zich in te leven in een ander,
- hoe met emoties om te gaan,
- hoe zij anderen kunnen helpen,
- hoe zij zelf hulp kunnen vragen,
- dat ieder mens uniek en waardevol is,
- dat iedereen kwaliteiten heeft en hoe je die kunt gebruiken,
- hoe ze kunnen bijdragen aan een prettige sfeer in de groep.

De klas en school

We willen alle leerlingen, leerkrachten en ouders het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk is als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen.

In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen, de zogenaamde 'Gouden Weken'.

In de KiVa methode zijn de verschillende fases van groepsvorming opgenomen in de wekelijkse groepslessen en activiteiten.

Leerlingen worden medeverantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Op de Toermalijn krijgen leerlingen een stem en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met groepsvergaderingen waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hun aangaan en hebben we een leerlingenraad.

Systeem van positief waarderen

We streven naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel, om hiertoe te komen is het geven van positieve bekrachtiging, onder andere door het geven van complimenten.

Kinderen, net als volwassenen, hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het ertoe doet dat ze er zijn. Naast de complimenten worden er ook punten gegeven waarbij de leerlingen een groepsbeloning kunnen verdienen. We gebruiken daarvoor het ClassDojo systeem.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan de schoolregels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep sluipen.

Commissies van leerlingen

Wij kiezen ervoor als school, om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp van groepsvergaderingen en de leerlingenraad. Ook het curatieve groepsgeprek en de steungroepaanpak zijn daar voorbeelden van.

5. Monitoren van sociale veiligheid

Tweemaal per jaar nemen de leerkrachten van de groepen 1 t/m 4 ZIEN af (module welbevinden en betrokkenheid) en tweemaal per jaar wordt er in de groepen 5 t/m 8 de KiVa monitor afgenomen.

De KiVa monitor is een instrument dat inzicht geeft in de *beleving* van de sociale veiligheid van de leerlingen, in de *feitelijke aantasting* van de sociale veiligheid en het *welbevinden* van de leerlingen.

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

- Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen, en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig. Samen met alle betrokkenen (dus ook met de ouder(s)/verzorger(s) en met de leerling) wordt er dan een groeidocument of OPP opgesteld.
- Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend?
Vanaf schooljaar 2021-2022 maken de leerkrachten van de groepen 5 t/m 8 ook groepsplannen aan de hand van de monitor en werken zo planmatig aan het vergroten van de sociale veiligheid.
- Op schoolniveau zullen (bij het KIVA team, waarin ook IB zitting heeft) de resultaten vanuit KiVa geanalyseerd worden. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten. De resultaten op schoolniveau worden, zoals wettelijk vereist, gedeeld met de Onderwijsinspectie, maar ook op bestuurlijk niveau.

6. Fysieke veiligheid

Fysieke veiligheid heeft o.a. betrekking op het schoolgebouw, het schoolplein en de schoolomgeving. Ons beleid is erop gericht om ongelukken, zoveel als mogelijk, te voorkomen.

Gedragsregels

Even belangrijk als een veilig gebouw, schoolplein en schoolomgeving is dat leerlingen, leerkrachten, ouders en anderen zich veilig gedragen. Hiervoor zijn gedragsregels opgesteld die bij alle betrokkenen bekend zijn, onder andere te vinden in de 'bouwboekjes'. Tijdens de zogenaamde Gouden Weken worden deze regels weer besproken en zo nodig actief aangeleerd.

Schoolgebouw

Voor het schoolgebouw is door de brandweer (gemeente) een gebruiksvergunning afgegeven. Die wordt alleen afgegeven als het schoolgebouw voldoet aan de brandveiligheidseisen uit de gemeentelijke bouwverordening.

Toezicht

Tijdens de ochtend- en middagpauzes is er actief toezicht van leerkracht(en) op het schoolplein. Zij zijn te herkennen aan de gele KiVa hesjes.

Schoolomgeving

De verkeersveiligheid rondom onze school is op orde. Ouders en kinderen worden gestimuleerd om te voet of per fiets naar school te komen.

Ontruimingsplan/ontruimingsoefening

Er is een ontruimingsplan (zie bijlage) dat goedgekeurd is door de brandweer. Elke medewerker beschikt over een recent exemplaar. Alle aanwezigen op school: personeel, leerlingen, hulpouders en vrijwilligers, moeten weten hoe te handelen bij brand of een andere calamiteit. Daarom wordt er jaarlijks een ontruimingsoefening gehouden en geëvalueerd, waarna de procedure kan worden bijgesteld. Een ontruimingsoefening wordt in samenwerking met de BSO gehouden. Het BHV-team van de school is op de hoogte van het beheer en onderhoud van de brandmeldinstallatie. Het verdient aanbeveling om bij verandering van samenstelling van het BHV-team de instructie te herhalen.

Regelmatig, en op onaangekondigde momenten, wordt het schoolgebouw door de brandweer geïnspecteerd op brandveiligheidseisen. Geconstateerde gebreken moeten binnen een vastgestelde termijn worden hersteld.

Het schoolbestuur heeft een onderhoudscontract afgesloten voor de brandblusmiddelen om ervoor te zorgen dat ze in noodsituaties werken. Inspectie en onderhoud vindt jaarlijks plaats.

Registreren ongelukken/riskante situaties

Teamleden, leerlingen en ouders worden gestimuleerd om alle ongelukken en riskante situaties te melden. Met behulp van een formulier vindt registratie plaats (zie bijlage). Arbeidsongevallen die leiden tot de dood, een blijvend letsel of een ziekenhuisopname worden direct gemeld bij de Arbeidsinspectie.

Schoolkamp

De groepen 3 t/m 8 gaan aan het begin van het schooljaar op kamp. De kleutergroepen gaan op schoolreisje. Bij de organisatie hiervan maken we gebruik van een draaiboek, waarin aandacht voor veiligheid is opgenomen.

Bedrijfshulpverleners

Op onze school zijn collega's opgeleid tot bedrijfshulpverlener. Bij een situatie die direct gevaar oplevert voor de veiligheid en gezondheid, zijn zij in staat om de hulp te verlenen die noodzakelijk is om letsel en schade zo veel mogelijk te voorkomen en beperken:

- verlenen van eerste hulp bij ongevallen;
- beperken en bestrijden van een beginnende brand en beperken van ongevallen;
- alarmeren en evacueren van alle aanwezigen in school;
- alarmeren van en samenwerken met de brandweer en andere hulpverleningsorganisaties;
- eindverantwoordelijke voor de EHBO-kisten op school

Vandalisme

Met enige regelmaat worden we geconfronteerd met vormen van vandalisme. Het gaat hierbij om ingegooide ruiten, bekladden van gebouw, vernielingen en soms wordt het schoolterrein een hangplek voor jongeren. In alle gevallen van vandalisme of overlast wordt hiervan melding gedaan bij de politie (wijkagent). Aangebrachte schade wordt z.s.m. hersteld.

Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Bij vermoedens van huiselijk geweld en of kindermishandeling (in welke vorm dan ook) hanteren wij de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals wettelijk vastgesteld. Zie bijlage.

Legionella

In het kader van legionellapreventie wordt aan het eind van de grote vakantie een spoelprogramma waterleidingen uitgevoerd. Alle tappunten, met name tappunten die weinig gebruikt worden, worden 5 minuten opengezet.

7. Pesten en plagen

Plagen

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en plagen. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

Pesten behoort tot het repertoire van mensen, het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of KiVa (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In de figuur hieronder zijn de stappen in de aanpak van pestproblemen aangegeven. In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

8. Ingrijpen bij pesten: het curatieve groepsgesprek, de steungroep aanpak, herstel aanpak en de Oeps-lijn.

Het curatieve groepsgesprek

Hoewel niet iedere situatie zich daarvoor leent, heeft KiVa als uitgangspunt problemen en vervelende gebeurtenissen (ruzies, conflicten of peestsituaties) te bespreken in de groep. Met behulp van de werkvorm 'het curatieve groepsgesprek' kan de leerkracht dergelijke onderwerpen bespreekbaar maken, want: met KiVa zijn we er voor elkaar. Hoewel een blauwdruk voor zo'n groepsgesprek niet te geven is – iedere groep/situatie vraagt immers om een eigen aanpak – staat in de handleiding een stappenplan met duidelijke richtlijnen voor hoe zo'n onderwerp goed met de groep kan worden besproken.

De steungroepaanpak

Wanneer een leerling toch wordt gepest en/of een laag welbevinden heeft, dan kan de leerkracht in overleg met de leerling en het KiVa-team besluiten om de steungroepaanpak in te zetten. Het doel van de steungroepaanpak is dat de leerling (het slachtoffer) zich weer prettig voelt.

In de KiVa-handleiding wordt uitgebreid toegelicht hoe de steungroepaanpak, die gelijkenissen vertoont met de No Blame-aanpak, uitgevoerd moet worden. De leden het KiVa team hebben daarvoor een extra training gevolgd.

Bij de steungroepaanpak wordt het stoppen van het pesten en/of het verhogen van het welbevinden van de leerling de gezamenlijke verantwoordelijkheid van een groepje leerlingen. Dit groepje wordt bewust samengesteld en bestaat uit ongeveer 6 tot 8 leerlingen. De steungroep leden maken concrete afspraken over hoe zij aan dit doel kunnen bijdragen. Na een tijdje wordt met het slachtoffer besproken of de situatie is verbeterd. Daarna volgt ook een evaluatie met de steungroep: zijn alle afspraken nagekomen en is de situatie opgelost?

Herstelaanpak

In de uitzonderlijke gevallen dat de steungroepaanpak geen succes heeft, dan kan de herstelaanpak worden ingezet. Deze aanpak is gericht op diegenen die doorgaan met pesten of problemen veroorzaken. De herstelaanpak is dus een laatste stap om de situatie op te lossen en hoeft gelukkig bijna nooit ingezet te worden.

Kenmerkend voor de herstelaanpak is dat het KiVa-team samen met de 'daders' een plan van aanpak maakt om de (pest)situatie op te lossen. Er wordt een herstelplan opgesteld dat wordt besproken met en ondertekend door de ouders/verzorgers van de leerlingen en de leerlingen. Dit herstelplan komt ook in het dossier terecht.

Oeps-lijn

Bij groot probleemgedrag zetten wij tevens de Oeps-lijn (zie ook bijlage).

Onder groot probleemgedrag valt bijvoorbeeld:

- Schelden/vloeken/intimiderend en/of kwetsend taalgebruik en/of obscene gebaren,
- Bewust kwetsend en/of respectloos gedrag,
- Pesten,
- Discriminatie,
- Lichamelijk geweld,
- Vernieling,

- Stelen,
- Bedreiging (ook via social media)
- Ongewenste intimiteiten,
- Weglopen.

Na afstemming met directie of IB geeft de leerkracht de betreffende leerling een Oeps formulier.

1. In de paralelgroep vult de leerling het Oeps formulier in en werkt daar tot het volgende pauze moment/uitgaan.
2. Na een herstelgesprek kan de leerling terugkeren naar de groep. (eventueel: gemiste tijd inhalen)
3. Ouders worden op de hoogte gesteld, het formulier gaat mee naar huis en de volgende dag komt het ondertekend (gezien/akkoord) retour. De leerkracht hangt dit formulier in Parnasys.
4. Bij niet ondertekend retour dringt de leerkracht tweemaal aan, als dat niet helpt: opschalen naar directie.
5. Bij driemaal een Oepsformulier volgt er een gesprek met leerling-ouders-directie
6. We starten opnieuw, bij weer drie Oepsformulieren volgt er een officiële waarschuwing van directie, naar leerling en ouders.

Bij nog geen verbetering kan er een schorsing uitgesproken worden volgens de vaste richtlijnen te vinden op <http://skofv.nl/publicaties/> 'Protocol time-out, schorsen en verwijderen'

NB: in extreem onveilige situaties kan van dit stappenplan afgeweken worden, zoals beschreven in protocol schorsen en verwijderen.

9. Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke gedragsverwachtingen gemaakt en actief aangeleerd over positief online communiceren, omgaan met privacy en online pesten.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep.

10. Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte Pest Aanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing via de Oeps-lijn) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokken) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenvakkingen zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Notulen van herstelgesprekken worden in de betreffende leerling dossiers opgenomen.

11. Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie.

Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken:

- Deze leerlingen worden voor een dag/dagdeel buiten de groep geplaatst (bijvoorbeeld bij directie/ib'er).
- De ouders worden hiervan op de hoogte gesteld door middel van een gesprek. De directeur/ib'er bespreekt met de leerling hoe ervoor gezorgd kan worden dat het gewenste gedrag wel wordt vertoond.
- De directie wordt altijd in kennis gesteld.
- De leerling mag de volgende dag in de eigen groep laten zien dat het zich wel aan de gedragsverwachtingen kan houden. Verschillende vormen van hulp (zie boven) kunnen hiertoe worden ingezet.

Als een dergelijke situatie zich herhaaldelijk voordoet, volgt er een gesprek tussen school en ouders. Hierin wordt nagegaan welke extra begeleiding en afspraken nodig zijn. Tevens worden de ouders op de hoogte gesteld van een vervolprocedure als het gedrag niet tijdig in positieve zin verandert. Als zich – na dit gesprek – toch weer een vergelijkbare situatie voordoet, worden de ouders opgebeld en gevraagd hun kind te komen halen of de volgende dag thuis te houden. Ook dan mag het kind de dag erna weer in de groep terugkeren. De afdeling leerplicht van de gemeente en het schoolbestuur worden op de hoogte gesteld, aangezien het hier een schorsing van een dag betreft. Alleen de directie kan het besluit nemen tot schorsing en dit wordt vastgelegd in een brief.

In geval van herhaling kan de school overgaan tot schorsing van meerdere dagen. In dat geval wordt de afdeling leerplicht van de gemeente bij het vervolgtraject betrokken. Ouders hebben het recht om binnen vijf werkdagen bij het schoolbestuur bezwaar te maken tegen de schorsing.

12. Coördinatie en organisatie

KiVa team en (antipest)coördinator

Op onze school is er een teamlid met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert.

Deze persoon is bekend binnen de school, ook voor de ouders en leerlingen. Haar foto en functie hangt bij alle drie de ingangen.

Wij kiezen er daarnaast ook voor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming.

De taken van een 'antipestcoördinator' zijn daarom op onze school ook opgenomen in de taken van het KiVa team.

De taakomschrijving van het KiVa-team ziet er als volgt uit:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. inzet KiVa binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en op de hoogte blijven van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO (Beroepen in het Onderwijs).
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan borgingsbijeenkomsten en studiedagen en deze informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit en de borging van de uitvoering van KiVa.

- KiVa agenderen in de team en bouw vergaderingen.
- Scholen en coachen van nieuwe leerkrachten.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom KiVa
- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over KiVa
- Het zorg dragen voor de visualisatie van KiVa in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.

Directeur

De directeur voert de coördinatie van het veiligheidsbeleid uit. Bij de coördinatie gaat het niet alleen om de uitvoering, maar ook om het stimuleren van de voortgang. De directeur bewaakt het staande veiligheidsbeleid, inventariseert knelpunten, informeert hierover de geledingen, stelt plan van aanpak op, ziet toe op uitvoering en informeert geledingen over uitvoering.

Vertrouwenspersoon

Vertrouwenspersonen binnen de school is Willeke Hulst. Haar rol is visueel gemaakt voor ouders en leerlingen en is zichtbaar bij alle drie de ingangen.

Naast een vertrouwenspersoon op school (intern) , hebben we vanuit SKO een externe vertrouwenspersoon. Mocht er sprake zijn van een ernstige klacht over een vorm van machtsmisbruik, dan kunnen leerlingen en of ouders/ verzorgers een beroep doen op de interne contactpersoon (zie schoolgids) of de externe vertrouwenspersoon (GGD Flevoland). De externe vertrouwenspersoon zoekt samen naar een oplossing en ondersteunt bij eventuele verdere stappen. De externe vertrouwenspersoon is onafhankelijk. Ook de gesprekken met deze persoon zijn strikt vertrouwelijk. De vertrouwenspersoon is bereikbaar op telefoonnummer 0320-276211.

Klachtenregeling

De school heeft een klachtenregeling. In deze regeling is vastgelegd hoe de school op klachten over bijvoorbeeld agressie, geweld, pesten, seksuele intimidatie reageert. De regeling is opgenomen op de website van <http://skofv.nl/publicaties/>.

13. Ouders betrekken bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Om er voor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door het organiseren van een KiVa ouderavond waarin de dialoog over de sociale veiligheid centraal staat. Die avond bereiden we voor met het KiVAa team en eventueel met een klankbordgroep van ouders die mee willen denken.

14. Bijlagen

Bijlage 1: 'Oeps-formulier'

Bijlage 2: Ongevallenmeldingsformulier

Bijlage 3: Ongevallenregister

Bijlage 4: Registratieformulier voor intern gebruik

Bijlage 5: Formulier signalering ongeluk

Bijlage 6: Protocol Rouwverwerking

Bijlage 7: Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Zie <http://skofv.nl/publicaties/> voor de protocollen:

- Protocol time-out, schorsen en verwijderen
- Klachtenregeling SKO
- Gedragscode
- EIC-modelregeling SKO

Bijlage 1: Oepsformulier

Oeps... dat ging even mis...

Vraag:	Jouw antwoord:
Wat gebeurde er? 	
Wat dacht je? 	
Ik voelde mij:	
Wat deed je en waarom?	
Wie had last van jouw gedrag en waarom?	
Wat ga je de volgende keer anders doen?	
Wat ga je doen om het nu op te lossen?	
Deze afspraak maak ik met mijzelf, de leerkracht en/of de groep:	
Opmerking leerkracht: Handtekening ouder(s)/verzorgers:	

Bijlage 6: Protocol Rouwverwerking

Protocol Sterfgeval van een gezinslid van een leerling

Het bericht komt binnen

De ontvanger zorgt voor:

- De opvang van degene die het meldt.
- De overdracht van de melding rechtstreeks aan de schoolleiding.

Schoolleiding coördineert

- Verifiëren van de omstandigheden waaronder de gebeurtenis plaatsvond.
- Het bericht tot nader order geheimhouden.
- Contact opnemen met nabestaanden.
- Zorgen voor telefonische bereikbaarheid van de school.
- Zorg dragen voor de opvang van de nauwst betrokken leerkracht.
- Samenstellen van crisisteam (iemand van de schoolleiding, groepsleerkracht, rouwcoördinator).

Wanneer een gezinslid van een leerling verongelukt of overlijdt in een schoolvakantie geldt hetzelfde protocol met enkele aanvullingen.

- Probeer als ontvanger van het bericht de schoolleiding in te lichten.
- Probeer zo mogelijk met enkele collega's crisisteam te vormen.

Coördinatieteam

Het verstrekken van de informatie:

- Personeel.
- Klas van de leerling/leerlingen van de hele school.
- Familieleden zoals broertjes, zusjes, neven, nichten die op school zitten.
- Ouders van alle leerlingen.

0 Organisatorische roosterwijzigingen.

0 De zorg voor de leerlingen op school

0 Contactpersonen op school.

0 Regels over aanwezigheid.

0 Rouwbezoek en aanwezigheid bij de uitvaart

0 Eventuele afscheidsdienst op school.

0 Nazorgen voor de leerlingen.

- MR/ schoolbestuur.
- Personen en instanties die mogelijk contact opnemen met de familie zoals externe hulpverlening, GGD, Bureau Jeugdzorg e.d.
- Afspreken wie, wie informeert.
- Contact met pers: rouwadvertentie + bloemen/knuffels

Opvang leerlingen

- Tijd en ruimte vrijmaken voor emoties.
- Wees erop voorbereid dat dit droevige bericht andere verlieservaringen kan reactiveren, zowel bij leerlingen als bij leerkrachten.
- Ook denken aan afwezige collega's en leerlingen.
- Het betrokken klaslokaal als rustige ruimte beschikbaar stellen in pauzes en eventueel ook na schooltijd voor klasgenoten tot en met de dag van de uitvaart.

0 Geen rouw opdringen.

0 Geen mausoleum van de klas maken.

0 Ook personeel mag emoties hebben en tonen.

0 Ruimte bieden aan kinderen die een persoonlijk briefje willen schrijven aan klasgenoten die rouwt, bij een troostboek.

De rouwende heeft de regie

Wanneer de emoties wat luwen kun je overstappen naar de volgende informatie:

- Vertel hoe het contact verloopt met de familie.
- Geef uitleg over gevoelens van verdriet die naar boven komen. (Huilen mag, niet huilen is ook normaal)
- Vertel bij wie de leerlingen terecht kunnen voor een persoonlijk gesprek.
- Laat de kinderen weten hoe het programma van deze dag en komende dagen uitzit.
- Geef uitleg over rouwbezoek/condoleren en uitvaart.
  - 0 Stilteplek in de klas creëren op een tafeltje. Bedenk met de klas hoe je het best kunt gedenken; foto, kaars, bloemen, attributen.
  - 0 Zorg dat er werkvormen bij de hand zijn die verwerking stimuleren. (Gekleurd A4 papier voor troostboek, papieren vlinders, vogels etc.)
  - 0 Maak zodanig gebruik van speciale lessen/boeken om met leerlingen te praten over hun gevoelens en te werken aan het afscheid nemen.
  - 0 Bespreek de bij de komende uitvaartdienst gebruikelijke symbolen. (Dit kunnen christelijke, niet christelijke, islamitische en andere rituelen zijn.)

- Bijwonen uitvaartdiensten indien mogelijk door in ieder geval de groepsleerkracht (Houd rekening met cultuurverschillen; een Molukse begrafenis is compleet anders dan een Rooms-katholieke of Turks/Marokkaanse viering)

Contact ouder(s), verzorger(s)

Het eerste bezoek:

- Maak zo snel mogelijk een afspraak voor een huisbezoek.
- Ga bij voorkeur niet alleen als groepsleerkracht.
- Stel je van tevoren op de hoogte van de rituelen die je thuis kunt verwachten. (In bepaalde culturen is het de gewoonte dat je in het zwart gekleed komt, een aantal uren blijft en mee de maaltijd gebruikt).
- Houd er ook rekening mee dat het eerste bezoek meestal alleen een uitwisseling van gevoelens is.
- Vraag of je een tweede bezoek mag brengen om wat verder afspraken te maken.

Het tweede bezoek:

- Vraag wat de school kan betekenen voor de ouders. Dit zal nauw samenhangen met wie er overleden is. Is dat de vader of moeder van de leerling of het broertje of zusje e.d.
- Overleg over alle te nemen stappen:
  - 0 Bezoekmogelijkheden van enkele klasgenoten.
  - 0 Het plaatsen van de rouwadvertentie

Nazorg

- Creëer voor enige tijd (maximaal een kleine week) een blijvende plek voor de overledene, maar laat de leerlingen ook merken dat het leven door gaat.
- Omgaan met zichtbare leegte. Ergens tussen:
  - 0 het is niet meer over hebben en
  - 0 erover blijven praten.
- Organiseer eventueel enkele gerichte activiteiten om het rouwproces bij het betreffende rouwkind te bevorderen zoals schrijven, tekenen of het werken met gevoelens.
- Let op signalen van het kind. Sommige kinderen stellen hun rouw uit en tonen pas na maanden verdriet.
- Let speciaal op risicoleerlingen, zoals kinderen die al eerder verlies hebben geleden.
- Sta af en toe stil bij herinneringen, besteedt aandacht aan speciale dagen zoals de verjaardag en de sterfdag van het overleden gezinslid.
- Denk op speciale dagen ook aan de familie van de leerling in kwestie.
- Heb oog voor de moeilijke momenten van de leerling; schoolreisjes, ouderavonden, afscheid avond eindgroep en dergelijk. Een kaartje of een gebaar op die momenten is voor het gezin heel ondersteunend.

Bijlage 7: Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: Breng de signalen in kaart

Het is belangrijk dat u goed beschrijft wat u ziet. Kijk hierbij ook of anderen in het gezin als getuige betrokken zijn bij het geweld. Zeker als er kinderen zijn is het uw verantwoordelijkheid om zorg te dragen voor hun veiligheid, ook als de kinderen niet uw cliënt zijn.

Stap 2: Overleg met collega's en/of Veilig Thuis

Praat over uw zorgen met een collega of aandachtsfunctionaris. Vaak bent u niet de enige die iets heeft gemerkt. Iemand anders kijkt misschien op een heel andere manier naar uw verhaal. Samen kunt u bespreken wat u het beste kunt doen.

U kunt ook altijd overleggen met Veilig Thuis. We bekijken of uw zorgen terecht lijken en wat de vervolgstappen kunnen zijn. Veilig Thuis heeft een vertrouwensarts die kan helpen om ietsel te duiden en met wie artsen altijd kunnen overleggen.

Stap 3: Praat met de betrokkenen

Praten met de betrokken personen is een grote stap, omdat u meestal niet precies weet wat er aan de hand is. U wilt met het uitspreken van zorgen de ander niet kwetsen of de vertrouwensband schaden. Daarnaast kan een slachtoffer of pleger van geweld zich misschien schamen en alles verborgen willen houden. Het kan ook voorkomen dat zorgen niet kloppen. Toch is het beter om daar achter te komen. Als er wel sprake is van geweld, kunt u samen bespreken hoe u hier iets aan kunt doen.

Het is vaak moeilijk om het gesprek aan te gaan over huiselijk geweld of kindermishandeling. Bij [Tips voor professionals](#) vindt u tips hoe u het gesprek kunt aangaan.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het geweld

Hierbij gebruikt u het afwegingskader voor uw beroepsgroep. Op grond hiervan bepaalt u of uw vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling terecht is en of er sprake is van acute of structurele onveiligheid. Bij twijfel overleg kunt u overleggen met Veilig Thuis.

U kunt hier de [afwegingskaders van alle beroepsgroepen](#) vinden.

Stap 5: Beslis: hulp organiseren of melden

Tot slot besluit u wat u moet doen om het geweld te doorbreken. De belangrijkste vraag is of u als professional in staat bent om de juiste hulp in te zetten voor iedereen in het gezin. Ook hierover kunt u met ons overleggen.

Als je alle stappen gezet hebt en er is meer nodig dan u kunt bieden, kunt u uw zorgen melden bij Veilig Thuis. Dit kan met het [online meldingsformulier](#). Natuurlijk kunt u ook eerst bellen. Kijk hier voor meer informatie over de [meldingsprocedure](#).